

## The Minhag of Kapparot: Historical Meaning and Contemporary Relevance

### 1. שו"ת הגאונים (שע"ת) ס' רצט רב ששנא גאון (משרשיא בר תחליפא)

R' Sasna Gaon, Rosh Yeshiva of Sura (670)

וששאלתם שאנו רגילין לשחוט ערב יום הכיפורים תרנגולים ואין אנו יודעים מנהג זה למה, אי משום תמורה, מאי שנא תרנגול מבהמה וחיה? הא ודאי קושיא היא, ויש לומר שיש בה שני טעמים, אחד שתרגול מצוי בביתו של אדם [יותר] מבהמה וחיה. ועוד, יש במקומו עשירים שעושים תמורה אילים ובעיקר מבעלי קרנים דמות עילו של יצחק אבינו, לפיכך לא דבר קבוע הוא. ועוד ששמענו מחכמים ראשונים שאף על פי שיש מי שעושה תמורה בבהמה שדמיה יקרים, תרגול מובחר לפי ששמו גבר... וכיון ששמו גבר תמורת גבר בגבר טפי מהני ומעלי.

וכך צריך [לנהוג], אוהזו שלח תרנגול ומניח ידו על ראש התרנגול ונוטל ומניחו על ראש מתכפר ואומר: זה תחת זה, וזה חילוף זה, זה מחול על זה, ומחזירו עליו פעם אחרת ואומרים: יושבי חשך וצלמות וכו' יוציאם מחשך וצלמות וכו' אולים מדרך פשעם וגו' כל אוכל תתעב נפשם וגו' ויצעקו על ה' בצר להם וגו' ישלח דברו וירפאם, יודו לה' חסדו (תהילים ק"ז) ויחננו ויאמר פדעוהו וגו' (איוב ל"ג), נפש תחת נפש. ועושה כסדר הזה ז' פעמים, ואח"כ מניח ידו על ראש מתכפר ואומר: הכנס אתה פלוני בן פלוני לחיים ולא למות, ועושה כסדר הזה ג' פעמים, ומניח מתכפר ידו על ראש תרנגול תבנית סמיכה וסומך ידו עליו ושוחטו לאלתר תבנית (ברכות דף מ"ב ע"א) תיכף לסמיכה שחיטה

### 2. מחזור ויטרי סימן שלט

R' Simchah of Vitry (d. 1105)

סדר של יום הכיפורים:

מנהג אבות' תורה היא. וכך היא בפסיקתא: ערב יום הכיפורים מביאין תרנגולין. זכרים לזכרים. ותרנגולות לנקבות. ונוטל בעל הבית לכל אחד מבני ביתו תרנגול אחד בידו וקודם שישחטנו יאמר עליו חמשה פסוקים הללו שלשה פעמים: ואילו הן: אולים מדרך פשעם ומעונתיהם יתענו: כל אכל תתעב נפשם ויגיעו עד שערי מות: ויצעקו אל י"י בצר להם ממצקותיהם וישעם: ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם: יודו לי"י חסדו ונפלאותיו לבני אדם (תהלים קז): ולאחר שסיים אילו חמשה פסוקים. יקח התרנגול ויחזירו סביב ראשו. ואומ' יהי רצון מלפניך אלהים חיים שתזכרנו ותפקדנו לחיים טובים. ויהא תרנגול זה תחת זה וחילופו ותמורתו. ויצא תרנגול זה למיתה ויכנס זה לחיים טובים ארוכים ותהא שחיטתו כפרתו. וכופר נפשו. וינצל מכל צרה וצוקה מכל יגון ואנחה. וימצא מנוחה ששון ושמחה אמן אמן סלה ועד: ובכל פעם שיאמר אותם הפסוקים יסביב התרנגול סביב ראשו. ויאמר זה תחת זה תמורת זה וחילופי. ושלום: וישגרם לעניי העיר: ויהא כפרתו כמו כפרת שעיר המשתלח שהיה מכפר על כל ישראל: וכן נהגו בפרוונצא ונרבונא:

### 3. ספר מהרי"ל (מנהגים) הלכות ערב יום כיפור

R. Yaakov ben Moshe Moelin of Mainz (1365-1427)

הלכות ערב יום כפור. ממהר"י סג"ל הופל הפור, בהלכות יום כפור

מהר"י סג"ל נהג ליטול תרנגול לבן לכפרה דחטאים אדומים הם, ויתקיים ביה אם יאדימו כתולע כצמר יהיו (ישעיה א, יח). דרש מהר"י סג"ל יש מקומות שנותנים הכפרות גופן לעניים, והוכשר מנהג ריינוס שנותנים מעות שוים לעניים דאז לא מתבייש העני מלקבלם. אבל כשנותנים את התרנגול גופ' אומר העני זה השליך עונותיו על תרנגול זה ונבזה אני לו ששלחו אלי.

### Similarities to the "Scapegoat"

| <u>Vayikra, Chapter 15</u>                                                                                   | <u>ויקרא פרק טז</u>                                                                                     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| (7) And he shall take the two goats, and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.        | (ז) וְלָקַח אֶת שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים וְהֶעָמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְקֹוֹק פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:              |
| (8) And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.        | (ח) וְנָתַן אֶהָרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים גֹּרְלוֹת גֹּרֶל אֶחָד לַיהוָה וְגֹרֶל אֶחָד לְעִזָּאֵזֶל: |
| (9) And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering. | (ט) וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת הַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגֹּרֶל                                      |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>(10) But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.</p> <p>(21) <b>And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat</b>, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.</p> <p>(22) <b>And the goat shall bear upon him all their sins</b> to a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.</p> | <p>ליקח וְעָשָׂהוּ חֲטָאתָּ:</p> <p>(י) וְהִשְׁעִיר אֲשֶׁר עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעִזְאֵזֵל יַעֲמֵד חַי לִפְנֵי יְקֹנָן לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעִזְאֵזֵל הַמִּדְבָּרָה:</p> <p>(כא) וְסָמַךְ אֶהָרֹן אֶת שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשְּׁעִיר הַחַי וְהִתְוֹדָה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתֵהֶם וְנָתַן אֹתָם עַל רֹאשׁ הַשְּׁעִיר וְשַׁלַּח בְּיַד אִישׁ עֹתִי הַמִּדְבָּרָה:</p> <p>(כב) וְנִשָּׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשַׁלַּח אֶת הַשְּׁעִיר בַּמִּדְבָּר:</p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### 5. משנה מסכת יומא פרק ו משנה ח

אמרו לו לכהן גדול הגיע שער למדבר ומניין היו יודעין שהגיע שער למדבר דרכיות היו עושין ומניפין בסודרין ויודעין שהגיע שער למדבר אמר ר' יהודה והלא סימן גדול היה להם מירושלים ועד בית חדורו ג' מילין הולכין מיל וחוזרין מיל ושוהין כדי מיל ויודעין שהגיע שער למדבר ר' ישמעאל אומר והלא סימן אחר היה להם לשון של זהורית היה קשור על פתחו של היכל וכשהגיע שער למדבר היה הלשון מלביין שנאמר (ישעיה א') אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו:

### 6. שולחן ערוך (רמ"א) אורח חיים סימן תרה סעיף א

הגה: ויש מהגאונים שכתבו מנהג זה, וכן כתבו אותו רבים מן האחרונים, וכן נוהגין בכל מדינות אלו ואין לשנות, כי הוא מנהג ותיקין. ונוהגין ליקח תרנגול זכר לזכר, ולנקבה לוקחין תרנגולת (ב"י בשם תשב"ץ), ולוקחין למעוברת ב' תרנגולים אולי תלד זכר; ובוחרין בתרנגולים לבנים, על דרך שנאמר: אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו (ישעיה א, יח) ונהגו ליתן הכפרות לעניים, ד או לפדותן בממון שנותנים לעניים (מהרי"ל). ויש מקומות שנוהגין לילך ה על הקברות ולהרבות בצדקה, והכל מנהג יפה. ויש להסמיך שחיטת הכפרות מיד לאחר שהחזירו עליו. וסמך ידיו עליו, דמות הקרבן; וזורקין בני מעיהם על הגנות או בחצר, מקום שהעופות יכולין לקחת משם (טור).

## Opposition to Kapparat

### 7. שו"ת הרשב"א חלק א סימן שצה

מונטפסליר. לחכם רבי יעקב בר מכיר. כתב מר כי ראית מה שהשבתי אני בענין הכפרה שעושין לנער' בערבי יום הכפור' ושאסרתי אני. והנאך ואתה מוסיף עוד לומר שקרוב לומר שהשחיטה פסולה שזה כמו שוחט לשם חטאתו. אני מצאתי מנהג זה פשוט בעירנו עם שאר דברים שהיו נוהגין כיוצא בזה. שהיו שוחטין תרנגול זקן לכפרה על הנער היולד וחותרים ראשו ותולים הראש בנוצתו בפתח הבית עם שומים. והבלי' הרבה שנראו בעיני כדרכי האמורי ודחקתי על זה הרבה. ובחסד עליון נשמעו דברי ולא נשאר מכל זה ומכיוצא באלו בעירנו מאומה. אע"פ ששמעתי מפי אנשים הגונים מאד מאשכנז היושבים עמנו בבית המדרש שכל רבני ארצם עושין כן ערבי יום הכפורים ושוחטין לכפרה אווזין ותרנגולין. גם שמעתי כי נשאל לרבינו האי גאון ז"ל ואמר שכן נהגו. ועם כל זה מנעתי המנהג הזה מעירנו. ומכל מקום אינו רואה לפסול השחיטה מפני שלא פסלו אלא השוחט לשם דבר הנדר והנדב. ודוקא תמימים אבל בעלי מומין לא. לפי שכל הרואה יודע שאין זה לשם עולה ולשם שלמים דוקא אלא דברי הבאי בעלמא. ולפיכך כתבתי אנ בספרי ספר תורת הבית שהשוחט תרנגולין אווזין לשם אחד מכל אלו ששחיטתן כשרה. לפי שהכל יודעין שאין אחד מאלו עולין לקרבן

### 8. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יג עמוד ב

מתני'. אלו דברים אסורים למכור לעובד כוכבים: אצטרובלין, ובנות שוח, ופטטורות, ולבונה, ותרנגול הלבן; רבי יהודה אומר: מותר למכור לו תרנגול לבן בין התרנגולין; ובזמן שהוא בפני עצמו - קוטע את אצבעו ומוכרו לו, לפי שאין מקריבים חסר לעבודת כוכבים.

### 9. שולחן ערוך אורח חיים סימן תרה סעיף א

מה שנוהגים לעשות כפרה בערב יום כיפורים לשחוט תרנגול על כל בן זכר ולומר עליו פסוקים, יש למנוע המנהג.

**10. שו"ת יחוה דעת חלק ב סימן עא**

ומרן השלחן ערוך (או"ח/ סימן תרה סעיף א) כתב: מה שנוהגים לעשות כפרה בערב יום הכפורים לשחוט תרנגול ולומר עליו פסוקים, יש למנוע המנהג. ע"כ. גם הפרי חדש שם כתב, שאין ספק שיש לבטל המנהג הזה משום דרכי האמורי, ונאמר תמים תהיה עם ה' אלהיך. ע"כ. אלא שבכל זאת כבר פשט המנהג הזה גם אצל הספרדים ועדות המזרח, וכדעת הגאונים הנ"ל.

**Meaning of Kapparat****11. Ramban, Vayikra Chapter 1**

But these words are mere expressions, healing casually a severe wound and a great difficulty, and making "the Table of the Eternal disgusting", [as if the offerings were intended only] to remove false beliefs from the hearts of the fools of the world, when Scripture says that they are "the food of the offering made by fire, for a pleasing odor." Moreover, [if the offerings were meant to eliminate] the foolish [ideas] of the Egyptians, their disease would not be cured. On the contrary, it would increase the cause of sorrow, for since the intention of the above-mentioned wicked ones was to worship the constellations of the sheep and the ox, which according to their opinion possess certain powers [over human affairs], and which is why they abstain from eating them in deference to their power and strength, then if these species are slaughtered to the Revered Name, it is a mark of respect and honor to [these constellations]. These worshippers themselves were in the habit of so doing, as He has said: "And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs," and those who made the [golden] calf sacrificed to it. Now the Rambam mentions that the idolators used to sacrifice to the moon on the days of new-moon, and to the sun when it rose in a particular constellation known to them from their books. The disease of idolatry would surely have been far better cured if we were to eat [these animal-deities] to our full, which would be considered by them forbidden and repugnant, and something they would never do.

Furthermore, when Noah came out of the ark with his three sons, there were as yet no Chaldeans or Egyptians in the world, yet he brought an offering, which was pleasing to God, as concerning it Scripture says: "And the Eternal smelled the pleasing odor"... Yet there was as yet not the slightest trace at all of idol-worship in the world... The Scriptural expression concerning the offerings is "My food which is presented unto Me for offerings made by fire, for a pleasing odor unto Me" (Bamidbar 28:2). Far be it that they

**רמב"ן ויקרא פרק א**

והנה בכתוב הזה טעם הקרבנות שהם אשה ריח ניחוח לה'. ואמר הרב במורה הנבוכים (ג מו) כי טעם הקרבנות, בעבור שהמצרים והכשדים, אשר היו ישראל גרים ותושבים בארצם מעולם, היו עובדים לבקר ולצאן, כי המצרים עובדים לטלה והכשדים עובדים לשדים אשר יראו להם בדמות שעירים, ואנשי הודו עד היום לא ישחטו בקר לעולם. בעבור כן צוה לשחוט אלה השלשה מינין לשם הנכבד כדי שיודע כי הדבר שהיו חושבים כי הם בתכלית העבירה הוא אשר יקריבו לבורא, ובו יתכפרו העונות. כי כן יתרפאו האמונות הרעות שהם מדוי הנפש, כי כל מדוה וכל חולי לא יתרפא כי אם בהפכו. אלה דבריו ובהם האריך:

והנה הם דברי הבאי, ירפאו שבר גדול וקושיא רבה על נקלה, יעשו שולחן ה' מגואל שאיננו רק להוציא מלבן של רשעים וטפשי עולם, והכתוב אמר כי הם לחם אשה לריח ניחוח: וגם כי לפי שטותם של מצרים לא תתרפא מחלתם בזה, אבל תוסיף מכאוב, כי מחשבת הרשעים הנזכרים לעבוד למזל טלה ומזל שור שיש להם כח בהם כפי מחשבתם, ולכן לא יאכלו אותם לכבוד כחם ויסודם, אבל אם יזבחו אותם לשם הנכבד זה כבוד להם ומעלה, והם עצמם כך הם נוהגים, כמו שאמר (ויקרא יז ז) ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים, ועושי העגל זבחו לו. והרב מזכיר שהיו מקריבים ללבנה בכל ראשי חדשיהם, ולשמש בעלותה במזלות הידועים להם בספריהם. ויותר תתרפא המחלה באכלינו מהם לשובע שהוא אסור להם ומגונה בעיניהם ולא יעשו כן לעולם:

והנה נח בצאתו מן התיבה עם שלשת בניו אין בעולם כשדי או מצרי הקריב קרבן וייטב בעיני ה' ואמר בו (בראשית ח כא) וירח ה' את ריח הניחוח. וממנו אמר אל לבו לא אוסיף עוד לקלל את האדמה בעבור האדם (שם). והבל הביא גם

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>should have no other purpose and intention except the elimination of idolatrous opinions from the minds of fools. It is far more fitting to accept the reason for the offerings which scholars say, namely that since man's deeds are accomplished through thought, speech and action, therefore God commanded that when man sins and brings an offering, he should lay his hands upon it in contrast to the deed [committed]. He should confess his sins verbally in contrast to his [evil] speech, and he should burn the inwards and the kidneys [of the offering] in fire because they are the instruments of thought and desire in the human being. He should burn the legs [of the offering] since they correspond to the hands and feet of a person, which is analogous to the blood in his body. All these acts are performed in order that when they are done, a person should realize that he has sinned against his God with his body and his soul, and that "his" blood should really be spilled and "his" body burned, were it not for the loving-kindness of the Creator, Who took from him a substitute and a ransom, namely this offering, so that its blood should be in place of his blood, its life in place of his life, and that the chief limbs of the offering should be in place of the chief parts of his body.</p> <p>The portions [given from the sin-offering to the priests], are in order to support the teachers of the Torah, so that they pray on his behalf. The reason for the Daily public Offering is that it is impossible for the public [as a whole] to continually avoid sin. Now these are words which are worthy to be accepted, appealing to the heart as do words of Agadah.</p> | <p>הוא מבכורות צאנו ומחלביהן, וישע' אל הבל ואל מנחתו (שם ד ד), ולא היה עדיין בעולם שמץ ע"ז כלל. ובלעם אמר את שבעת המזבחות ערכתי ואצל פר ואיל במזבח (במדבר כג ד), ואין דעתו עתה לשלול ממנו אמונות רעות, ולא נצטוו בכך, אבל עשה כן לקרבה אל האלהים כדי שיחול עליו הדבור. ולשון הקרבנות את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי (שם כח ב), וחלילה שלא יהא בהם שום תועלת ורצון רק שוללות ע"ז מדעת השוטים:</p> <p>ויותר ראוי לשמוע הטעם שאומרים בהם, כי בעבור שמעשי בני אדם נגמרים במחשבה ובדבור ובמעשה, צוה השם כי כאשר יחטא יביא קרבן, יסמוך ידיו עליו כנגד המעשה, ויתודה בפיו כנגד הדבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו, כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלהיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו, והמנות להחיות בהן מורי התורה שיתפללו עליו. וקרבן התמיד, בעבור שלא ינצלו הרבים מחטא תמיד. ואלה דברים מתקבלים מושכים את הלב כדברי אגדה:</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 12. שו"ת מהר"י ווייל סימן קצא

R' Yaakov ben Yehuda Veil (15<sup>th</sup> century)

הג"ה במיימוני בעי"כ = בערב יום כפורים = יעשה כפרות ויאמר חת"כ ר"ת חליפתי תמורת כפרתי זהו שם החותך חיים לכל חי. ויחשוב בלבו שהוא חייב מיתה כמו זה. והיינו טעם הקרבנות. זורקו לארץ כעין סקילה שוחטו הרג תופסו בידו בצואר הבהמה היינו חנק שורפו היינו שריפה. היינו דכתיב צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו וכתוב פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר. כיון שיצא המשחית אינו משיב אא"כ צריך לחול על שום דבר והיינו טעמא דעגלה ערופה